

FOAIA POPORULUI

CEA MAI VECHIE FOAIE POPORALĂ, INFIINȚATĂ ÎN ANUL 1892

Apare în fiecare Duminică
sub direcția unui comitet
înscris în Reg. Publ. la Tribunalul Sibiu sub Nr. 67-1943.

Organ al Asociațiunii „Astra”

Redactor responsabil: Nic. Nicoară-Dobârceanu

Redacția și Administrația:
SIBIU, Str. Șaguna 6. Telefon 83/A

Taxa poștală plătită în numerar, conform aprobării Nr. 96.646/1943

Aniversarea unui sfert de veac dela Unire

Ziua istorică de 1 Decembrie 1918, când la Alba-Iulia marea adunare națională a hotărât unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România liberă, a fost prăznuită, în fiecare an de întreaga suflare românească cu mare însuflețire. Asociațiunea „Astra” care a cultivat neîntrerupt sentimentul național și a crescut în popor conștiința drepturilor și a datorităților naționale dela întemeierea ei până azi, a fost mereu în fruntea organizării sărbătorilor acestei zile neuitate în scurgerea celor douăzeci și cinci de ani scurși dela Unire. Anul acesta se împlinește un sfert de veac de când poporul român dela apusul Carpaților și-a scuturat jugul greu și neomenos pe care l-a purtat multe veacuri pe propriul lui pământ, pe care s'a născut, pe care l-a moștenit dela bătrânii strămoși, popoare viteze și vestite în lumea întreagă: Dacia și Romanii! Douăzeci și cinci de ani de când sfântul soare al libertății s'a răsărit și pentru noi, este un prilej sărbătoresc la care trebuie să ne oprim, să ne adunăm gândurile asupra marelui fapt istoric, să ne adunăm recunoștința către dreptul și milostivul Stăpân al Cerului și al Pământului; către mama noastră Românie, care a purtat război greu pentru mântuirea noastră; către bărbății conducători de pe amândouă laturile Carpaților cari cu înțelepciune mare și cu nesfârșită dragoste de neam au știut călăuzi întreg neamul românesc pe drumul biruinței, la idealul ce ars cu flacăra nepotolită veacuri întregi în sufletele tuturor românilor: unirea lor politică într'un singur Stat, adunarea noastră a tuturor în aceeași Patrie românească.

Mulțumim cu smerenie creștinească lui Dumnezeu, păzitorul și împărțitorul dreptății popoarelor, care din vece nu rabdă nedreptățile la nesfârșit, ci, când se împlinește măsura fără de legilor celor ce se cred puternici împotriva Lui, și a suferințelor celor ce rabdă cu credință tare și nădejde în El, „răstoarnă de pe scaune pe cei puternici și înalță pe cei umiliți, cu mâna tare și cu braț înalt”.

Cu recunoștință ne plecăm capetele și genunchii înaintea sutelor de mii de eroi și mucenici din armata română desrobitoare și a tuturor înaintașilor lor, cari și-au jertfit viața, în scurgerea veacurilor, pentru unirea tuturor românilor într'o singură țară, pentru libertatea și drepturile neamului întreg. Căci ziua de 1 Decembrie 1918 fără jertfele și faptele lor de vitejie nu ar fi fost cu puțință.

Cu pietate și cu cutremur mulțumim înaintașilor, tuturor, popor și conducători, cari nici în vremurile cele mai cumplite ale împărțirii dușmanilor nu și-au pierdut credința și nădejdea în biruința dreptății neamului lor, ci au rămas tari ca stânca, și și-au înfipt rădăcinile vieții tot mai adânc în pământul străbun și în idealul național. Fără dârzenia lor în luptă și fără voința lor de fier, n'ar fi fost de unde să se adune sutele de mii de români la 1 Decembrie 1918 la Alba-Iulia să hotărască unirea, căci neamul nostru ar fi fost estirpat de pe aceste plaiuri de dușmanul necrușător.

Recunoștință se cuvine să aducem în ziua de azi conducătorilor cari au pregătit unirea, cari au organizat marea adunare, cu primejdia vieții lor, căci dușmanii erau încă la pândă, turbați de spaima că românii le vor scăpa, în sfârșit, din ghiarele lor.

Recunoștință sutelor de mii, cari au alergat din șesurile Tisei, și ale Dunării, din Carpații de miază-noapte până în cei răsăriteni și sudici, din toate regiunile de dincoace de Carpați locuite în mari majorități de neamul nostru, pentru a spune cu glas de tunet că vor, — cu toți ce i-au trimis ca delegați ai lor — unirea pe vecie cu Patria-mamă, cu România. Multime cum nu s'a mai văzut, conștiință de ceea ce vrea, conștiință că ceasul cel mare a bătut, în deplină libertate de hotărâre, disciplinată și ordonată, ea, poporul însuși și-a rupt lanțurile, a aruncat jugul secular, mărturisindu-se vrednică să hotărască de soarta ei, înainte de a hotărâ altcineva.

În această zi aniversară se cuvine să ne arătăm toată grațitudinea popoarelor cari au hotărât în 1918 că toate neamurile au dreptul la libertate, au dreptul să hotărască de ce țară vor să atârne, să spună care este Patria lor.

Principiul național care a luptat peste o sută de ani să ajungă la biruință, să fie temelul formării viitoare a țărilor, principiul de mare dreptate și cinste omenească pentru care noi românii am sângerat veacuri, — a fost scris, în sfârșit, pe steagul de pace și bună-înțelegere al omenirii.

Un gând de pioasă recunoștință, de vecinică admirare, trebuie să înălțăm azi memoriei Regelui Intregitor Ferdinand I și albei zețe, neuitata noastră regina Maria, — suveranii cari întâi după Mihai Viteazul au adunat în jurul slăvitului lor Tron pe toți românii.

Rugăm pe Părintele Cerurilor să le dea vecinică odihnă cu dreptii, lor și tuturor celor cari au ostenit pentru istorica zi de 1 Decembrie 1918, și cărora nu lea mai fost dat să vadă aniversarea de azi.

Aniversarea de azi! Poate că Atotputernicul l-a chemat la sine pe toți din generația unirii cari azi nu mai sunt printre noi, fiind mai vrednici de iubirea Lui.

decât noi cei rămași în viață, pe umerii cărora apasă azi, în mijlocul celei mai cumplite furtuni ce s'a abătut asupra lumii, din nou datorită sfântă de a merge pe urmele lor, cu orice jertfe, pentru a ajunge din nou la idealul pe care ei l-au înfăptuit, de-a ajunge iar ca toți românii să trăiască în aceeași Patrie.

Aniversarea de un sfert de veac dela unire este cernită de sfâșierea trupului neamului nostru, care a fost din nou răstignit fără nicio vină, și de îngrijorarea marilor primejdii cărora trebuie să le facem încă față în acest războiu cumplit în care sângerează aproape toate neamurile lumii.

Și în mijlocul uraganului de azi, neamul nostru stă însă cu fruntea sus, tare pe dreptatea lui, nezdruccinat în credința biruinții gata la toate jertfele pentru libertatea și neațarnarea Patriei noastre reintregite în hotarele ei firești.

Ce altă închinare mai de preț putem noi aduce înaintașilor luptători pentru unire, pentru a-și afla odihna în mormintele lor, decât această hotărâre nestăruțată că vom urma pilda lor de luptă și de jertfă?

Noi cei vii bine știm că liniștea și pacea celor duși dintre noi s'a risipit, ca și în sufletele noastre. Bine știm și adânc simțim că ei sunt și azi una cu noi. Le auzim îndemnul din cealaltă lume: „Nu vă lăsați! Nu descurajați! Nu îngenuchiați, căci dreptatea noastră e apărată și în ceruri. Și ce apără Dumnezeu, nu pot surpa până la urmă oamenii”.

Și aceleași îndemnuri, aceleași porunci, se ridică și în sufletul neamului întreg, a poporului român nebiruit prin veacuri chiar prin această credință și voință de a lupta pentru libertatea slăvită și în ceruri.

Umbre mari, dormiți în pace! La aniversarea de un sfert de veac de la ziua mare ce ne-ați dat-o voi, neamul întreg jurăm să mergem pe urmele voastre la o nouă Alba-Iulia!

I. AGĂRBICEANU

Cuvântul „Astrei” la 25 ani dela Unire

La 1 Decembrie 1943 se împlinește un sfert de veac de când Românii din Transilvania, Banat Crișana și Maramureș, prin libera lor voință au hotărât să se unească cu frații din celelalte provincii. Să dăm acestei aniversări toată cinstea cuvenită celui mai mare act al istoriei noastre. Numai astfel ne vom îndeplini o sacră datorie față de lungul șir de generații care l-au pregătit; față de acei care, în momentul când a bătut ceasul hotărârilor, au știut să fie la înălțimea chemării lor; față de noi înșine și față de urmașii noștri.

Căci Unirea dela 1 Decembrie 1918 n'a fost o simplă întâmplare, datorită unui fericit joc de împrejurări, un hazard al istoriei, un noroc căzut pe capul nostru în momentul când ne așteptam și eram puțin pregătiți pentru înfăptuirea ei. Ea este consecința firească a unor străduinți de veacuri, pentru apărarea și păstrarea ființei noastre etnice, pentru desăvârșirea ei prin cultură și libertate și pentru înălțarea ei între celelalte neamuri civilizate ale lumii. Lungul șir de generații care au sfârșit cu sacrificiile și au luminat cu conștiința lor drumul Alba-Iuliei și-au dat seama că Unirea este suprema garanție a existenței noastre pasul cel mai

mai însemnat pentru ca acest neam să-și poată arăta darurile dumnezeiești cu care a fost înzestrat.

Dacă actul dela 1 Decembrie 1918 a fost săvârșit, cu atâta hotărâre și înțelepciune, în deplină solidaritate, în spiritul moștenirii rămase dela generațiile trecute, al intereselor permanente ale neamului și al înaltelor principii de dreptate și de civilizație care singure dau un rost indivizibil și neamurilor pe pământ, aceasta se datorește însă, în cea mai mare măsură, celor care au avut în acel moment conducerea destinului nostru. Unii dintre ei au trecut în lumea umbrelor; alții trăesc încă în mijlocul nostru. Să ne plecăm în această zi genunchii în fața amintirii celor din tîi și să îmbrățișăm cu toată dragostea, stima și recunoștința noastră pe cei din urmă.

Cinstind cum se cuvine pe acești înaintași ne cinstim pe noi înșine, căci dovedim că am înțeles legea vieții lor, legea Alba-Iuliei și am înscris-o definitiv în inimile noastre, așa cum ei înșiși au înscris-o. E necesar să arătăm acest lucru în orice moment, dar mai ales în acest tragic ceas al istoriei noastre, când,

(Continuare în pag. 8-a)

Pe urmele Domnului

Totul pentru ideal

La un mare rezultat, la un lucru bun desăvârșit, nu putem ajunge decât prin cea mai mare jertfă, prin lepădarea pe noi înșine. Avutul din Evanghelie îl întreabă pe Mântuitorul: „Invățătorule, ce voi face ca să moștenesc viața de veci?”. „Viața de veci” e înțeleasă aici ca și ori unde ca bunul cel mai mare la care poate ajunge omul, pentru că ea este însăși fericirea veșnică. Domnul Isus îi spune să fină poruncile. Omul îi răspunde că le-a ținut pe toate din tinerețile lui. Iară Mântuitorul auzind acestea a zis lui: „Încă una îți lipsește; toate câte le ai le vinde și le dai săracilor, și vei avea comoară în cer și vino, după mine”.

Ca și când ar fi spus: bine ai făcut ținând poruncile; ținându-le vei intra în viața vecinică. Dar dacă vrei să ai comoară în cer, fă mai mult, lepădă-te de averea ta, dându-o săracilor, și vino după mine, adică urmează pilda mea. E bine ce faci, dar poți face ceva și mai bine, după care răsplata ta va fi și mai mare. La alt Evanghelist lucrul acesta se spune mai deslușit așa: „Dacă vrei să fi desăvârșit, vinde-ți tot ce ai și dai săracilor și vino după mine”. Și într-alt loc se spune: „(Cel ce vrea să fie desăvârșit) cel ce vrea să vină după mine să se lapede de sine și să-și ia crucea sa și să vină după mine”.

A moșteni fericirea vecinică prin lepădarea de noi și urmarea pildei Domnului este cea mai înaltă, cea mai desăvârșită viață la care poate ajunge un om, este idealul vieții creștine.

Creștinul care vrea să ajungă acest ideal trebuie să jertfească pentru el tot: avere, plăcere, bucurie trecătoare, egoismul său, dorințele sale legate de lumea aceasta. Trebuie să se birue pe el, să se lapede pe el și să meargă pe urmele Domnului.

Numai așa poate ajunge desăvârșit, poate fi numărat printre sfinți, acesta fiind drumul pe care l-au urmat toți sfinții,

Iar cuvintele Mântuitorului sunt adevărate nu numai pentru viața și fericirea vecinică, ci și pentru bunurile cele mai mari din lumea aceasta: nu le poți avea, nu le poți câștiga decât prin jertfe mari, lepădându-te de tine însuși.

Aceste bunuri sunt idealurile vieții, fie ale omului singuratic, fie ale unui popor întreg. Ele sunt toate de natură spirituală nu trupească, și se cheamă: binele, adevărul, dreptatea. Pentru biruința acestor bunuri supreme în viață, fără de cari ea nici nu merită a fi trăită, omul trebuie să fie gata a face toate jertfele, până la lepădarea de sine însuși, fie că e vorba de el însuși sau de neamul său din care face parte.

Azi, în Duminică premergătoare zilei de 1 Decembrie 1918, ziua biruinței celei mari după lupte și suferințe de veacuri, se cuvine să ne gândim că la idealul unirii tuturor românilor nu am ajuns decât prin meritele înaintașilor noștri, cari au făcut din unire un ideal al vieții lor, și pentru a-l ajunge s-au lepădat de ei înșiși, mulți jertfindu-și și viața pentru acest ideal, pentru acest bun desăvârșit al unui popor, ca toți frații să fie împreună în aceeași țară, sub aceeași stăpânire națională.

Dela Mihai Viteazul, dela martirii rupți pe roată Horia, Cloșca și Crișan, dela Avram Iancu și Tudor Vladimirescu până la cei ce au robii în temnițele dușmanilor; dela soldații români cari au apărât moșia de turci și de tătari, dela cei morți vite-

Calendarul săptămânii Luna Noembrie

Dum. 27-a după Rusali, gl. 7, v. 2		VREMEA
Luni	29 Muc. Paramon	(după calendarul de 150 de ani)
Marți	30 † Ap. Andreiu	Dela: 1-4 frig. nor și ceață, 5 bine, la 7 mai cald, 8-13 vânt și ger uscat, 14 mai cald, iar noaptea zăpadă, 15-22 ot frig. 23-24 nor și vânt, 25 zăpadă, 26 furtună cu vânt, 27-28 zăpadă și vânt, 29-30 senin.
Mierc.	1 Pr. Naum.	
Joi	2 Pr. Avacum	
Vineri	3 Pr. Sofronie	
Sâmb.	4 Varvara	
Duminică	5 Cuv. Sava c. sfințit	
Dum. 28-a după Rusali gl. 3, v. 6		

Târgurile din luna Decembrie

În cursul lunii Decembrie se vor ținea următoarele târguri de vite și mărfuri:

Agnita, (jud. Tr. Mare): 19 târg de vite, 21 târg de marfă; **Augustin**, (jud. Tr. Mare): 15 târg de vite, 16 târg de marfă; **Aila-mare**, 28 târg de vite, 29 târg de marfă; **Alba-Iulia**, 14—15 târg de vite, 16 târg de marfă; **Aleșd**, 14—15 târg de vite; **Apold**, (jud. Tr. Mare): 11 târg de vite; **Bahnea**, 12 târg de vite, 15 târg de marfă; **Baia de Criș**, 15 târg de vite; **Băldușeri**, (jud. Tr. Mică): 19 târg de vite, 20 târg de marfă; **Balinț**, (jud. Severin): 2 târg de vite; **Blaj**, (jud. Tr. Mică): 3 târg de vite, 7 târg de marfă; **Boian**, 11—13 târg de vite, 14 târg de marfă; **Bozovici**, 18 târg de vite, 19 târg de marfă; **Brad**, 2 târg de vite și marfă; **Brateiu**, 28 târg de vite și marfă; **Buteni**, 22 târg de vite și marfă; **Călnic**, (jud. Alba): 2 târg de vite, 3 târg de marfă; **Cața**, (jud. Tr. Mare): 16 târg de vite, 17 târg de marfă; **Cernatul de sus**, 21 târg de vite și marfă; **Cetatea de baltă**, (jud. Tr. Mică): 18 târg de vite, 21 târg de marfă; **Chișineu-Criș**, 16 târg de vite, 17 târg de marfă; **Cil**, (jud. Arad): 11 târg de vite și marfă; **Cincul**, (jud. Făgăraș): 10 târg de vite, 11 târg de marfă; **Crihalma**, (jud. Tr. Mare): 1 târg de vite, 2 târg de marfă; **Dobra**, (jud. Hunedoara) 3 târg de vite, 5 târg de marfă; **Făgăraș**, 4 târg de vite, 7 târg de marfă; **Făget**, (jud. Severin): 4 târg de vite și marfă; **Feldioara**, (jud. Brașov): 13 târg de vite, 14 târg de marfă; **Geoagiul de jos**, (jud. Hunedoara): 18 târg de vite și marfă; **Hărmașul Lupușului**, 6 târg de vite și marfă; **Ilia**, (jud. Hunedoara): 17 târg de vite, 19 târg de marfă; **Jibărf**, (jud. Tr. Mare): 20 târg de vite, 21 târg de marfă; **Lugoj**, 8 târg de vite și marfă; **Oana-Sibiului**, 17—19 târg de vite, 20 târg de marfă; **Ogra**, jud. Tr. Mică): 15 târg de vite, 18 târg de marfă; **Orăștie**, 3 târg de vite, 5 târg de marfă; **Oravița**, 3 târg de vite și marfă; **Paloș**, (Tr. Mare): 5 târg de vite, 6 târg de marfă; **Pecica**, (jud. Arad): 2 târg de vite și marfă; **Petriș**, (jud. Arad): 20 târg de marfă; **Racoșul de jos**, 7 târg de vite, 8 târg de marfă; **Sânmiclăuș**, 10 târg de vite și târg de marfă; **Sân Paul**, (jud. Sr. Mică): 27 târg de vite, 30 târg de marfă; **Sărmaș**, 4—5 târg de vite, 6 târg de marfă; **Săsciori**, (jud. Alba): 18 târg de vite, 20 târg de marfă; **Șeica-Mare**, 10 târg de vite, 13 târg de marfă; **Seleuș**, 8 târg de vite, 11 târg de marfă; **Șilindia**, (jud. Arad): 17 târg de marfă; **Ștei-Sângeorgiu**, (jud. Hunedoara): 18 târg de vite și marfă; **Timișoara**, 17—18 târg de vite și marfă; **Turda**, 3—5 târg de vite, 6 târg pe marfă; **Vânători**, (jud. Tr. Mare): 1 târg de vite, 2 târg de marfă; **Vinerea**, 30 târg de vite și marfă; **Zăbala**, 1 târg de marfă.

jeșle la Plevna și Grivoia pentru neatarnarea Țării, la cei căzuți vitejește pe câmpul de luptă toți au depus câte-o piatră în clădirea libertății românești dela 1 Decembrie, împreună cu martirii nenumăraților revoluții românești din Ardeal pentru aceeași libertate.

Toți au luptat pentru un ideal și toți s-au lepădat de ei înșiși și s-au dăruit neamului pentru a birui: binele, adevărul și dreptatea acestui popor mult încercat.

Pilda lor este cutremurătoare dar și înălțătoare. Ea ne grăește tuturor azi când vremurile sunt tarși

Din sfaturile doctorului Josif

Despre lărgirea plămânilor

Iată o boală de care suferă mulți oameni bătrani cu deosebire aceia, cari în viața lor au muncit mult și greu. Plugarii, meseriașii, muncitorii de fabrică, fierarii cari în viață au fost puși la munci grele, au alergat mult, ori au ridicat multe poveri, la bătrânețe se plâng că nu mai pot lucra ca mai înainte, obosesc repede, nu pot urca dealuri și la cea mai mică opinteață li se curmă răsuflarea, nădușesc și îi înfundă tusea. Astfel de bolnavi nu mai sunt în stare să săvârșească muncă lor de mai înainte și dacă totuși se încearcă la călătorește, îi vedem îndată găfăind, fața li se înroșește, li se umflă vinele gâtului și simt o povară mare pe piept, care îi oprește dela orice treabă. Cu timpul boala înaintând mai ales la aceia cari bolnav cum sunt se văd silii totuși să muncească, li se slăbește și inima, li se umflă picioarele și se înecă la tot pasul din lipsă de aer.

Când boala aceasta atinge pe un bătrân care și-a trăit traiul și la care este și firesc că în urma anilor mulți să-i cam slăbească organele dinăuntru, se mai împacă omul, este mai greu însă când boala atinge pe omul tânăr sau în floarea vârstei.

Și aceasta se întâmplă destul de des mai ales cu aceia cari suferă adeseori de una din bolile despre cari am scris în numerile trecute ale foii și anume de bronhita cronică și de astma bronhială.

Cei cari tușesc mult și la cari tusea se învecșește prin negrije, sau cei ce au dese atacuri de suspin sau astmă, mai toți dau cu timpul în emfizem pulmonar din cauză că li se lărgesc plămânii, cari apoi nu mai sunt în stare să lucreze după cum trebuie.

Astfel de bolnavi tineri sufără apoi în rând cu bătrânii de răsuflarea grea, povară mare la piept, tuse și păduf și nu mai sunt în stare să muncească, deși i-ar sluji dintr-alte puterile ce le au. Viața le devine astfel o povară grea, colindă pela toți doctorii și încearcă ori și ce pentru a găsi vindecare. De cele mai multe ori însă vindecarea nu mai este cu putință, prin grije bună și trai regulat se poate însă ajunge în cele mai multe cazuri la o ușurare.

Înainte de toate astfel de bolnavi se vor feri de răceli prin grije bună, prin îmbrăcăminte potrivită și prin aceea că vor căuta să nu stea nici când în praful, în fum și în murdărie, ci cât mai mult în aer liber și curat. Se vor feri de frig și umezeală ca și de vânturi ori de ploaie, nu vor fuma și nu vor petrece nici în cârciumă unde aerul este rău și încărcat.

Vor folosi lapte cald cu ape minerale, cealuri căldicele (cealuri pectorale) și vor trăi mai mult cu mâncări ușoare.

Cei cari tușesc mult vor întrebuința din medicamentele înșirate la bronhita cronică înainte de toate iod ori infuzie de ipeca, iar cei ce au flegmă prea multă vor face inhalajii după cum am arătat la acel loc.

Lucrul de căpetenie este însă prevenirea răului prin aceea, că orice răceală ori brohită o vom îngriji la timpul ei și nu o vom lăsa să se învecșească.

Dr. I. S.

de așa fel încât numai prin lepădarea de noi înșine și prin jertfa a tot ce suntem și a tot ce avem pe altarul patriei nemuritoare, vom putea ajunge la dreapta și întreaga noastră biruință națională.

E nevoie în ceasurile grele de azi să fim desăvârșiți români pentru a putea atinge din nou idealul românesc, după cum trebuie să fim creștini desăvârșiți pentru a atinge celălalt ideal: fericirea vecinică.

Eroi și sfinți! Iată oamenii cari au mers pe urmele Domnului, și ale căror nume strălucesc și în istoria neamurilor și în cartea vieții celor aleși din cer. Să mergem fără șovăire pe urmele lor!

Aniversarea unui sfert de veac dela unire

Am socotit folositor să reproducem la acest loc, după ziarele românești, de-atunci, câteva date principale în legătură cu marea adunare dela 1 Decembrie 1918 ținută la Alba-Iulia, pentru ca cei mai în vârstă să-și amintească, iar cei mai tineri să cunoască însemnătatea marelui act istoric. Dăm, astfel declarația citită de dl Alexandru Vaida-Voevod la 18 Octombrie 1918 în parlamentul din Budapesta, în numele partidului național român. Declarația a fost formulată într-o ședință a comitetului partidului, ținută la Oradea-Mare. Declarația a fost citită în mijlocul protestărilor vehemente ale deputaților unguri.

Urmează adresa președintelui de atunci al Americii, Wilson, trimisă ministrului României la Washington, în care America recunoaște pretensiunile drepte ale românilor. Apoi vine proclamația comitetului național român către popoarele lumii în care se arată voința și dreptul neamului românesc la libertate și la unire. Urmează convocarea adunării dela Alba-Iulia, și părți din vorbirile lui St. C. Pop, V. Goldiș, și dl Iuniu Muniu, și telegrama de răspuns a Regelui și Reginei către adunare.

Ședința comitetului național și a delegaților s'a ținut în sala numită de atunci „a unirii” sub președinția lui Gheorghe Pop de Băsești. Mulțimea cea mare era pe platoul din fața catedralei Incoronării, peste una sută mii de oameni. Hotărârea de unire a fost citită din mai multe locuri mulțimii care a aprobat-o cu o însuflețire de nedescris.

Declarație

citită în ședința parlamentului unguresc la 18 Oct. 1918 de Dl Alexandru-Vaida-Voevod

Comitetul executiv al partidului național român din Ardeal și Ungaria a ținut o ședință la 12 Octombrie la Oradea Mare sub președinția lui Dr. Teodor Chali, în care după o dezbateră și cumpănire tehnică a situației politice interne, a hotărât în mod unim și în deplin acord să facă următoarea declarație.

Comitetul executiv al partidului național român din Ardeal și Ungaria, ca organ politic al națiunii române din Ardeal și Ungaria, constată că urmările războiului îndreptățesc pretensiunile de veacuri ale națiunii române la deplina libertate națională.

Pe temeiul dreptului firesc, că fiecare națiune poate dispune, hotărâri liber de soarta ei, — un drept, care este acum recunoscut și de către guvernul ungar în propunerea de armistițiu a monarhiei, națiunea română din Ungaria și Ardeal dorește acum să se folosească de acest drept și reclamă și pentru ea dreptul ca liberă de orice înrăurire străină, să hotărască singură așezarea ei printre națiunile libere, precum și stabilirea legăturii de coordonare a ei cu celelalte națiuni libere.

Organul național al națiunii române din Ungaria și Ardeal nu recunoaște îndreptățirea acestui guvern, să se considere ca reprezentante ale națiunii române din Ungaria și Ardeal, căci apărarea intereselor ei, și națiunea română o poate încredința numai unor factori designați de propria lor adunare națională.

Dep. Vaida (continuând să citească declarația): Afară de organele delegate de adunarea națională sau alese din mijlocul său, așa dar afară de comitetul executiv al partidului național român, nimenea nu poate fi îndreptățit să trateze și să hotărască în numele ei, și să rapoartă la situația politică a națiunii române. Toate deciziunile și învoelile, care s'ar lua și să se facă fără aprobarea acestor organe, le declarăm nule și fără valoare, care nu leagă întru nimic națiunea română. Națiunea română care trăiește în moarță austro-ungară, așteaptă și cere, după multe suferințe de veacuri, — afirmarea și valorizarea drepturilor ei nestrămutate și inalienabile, la deplina viață națională.

Adresa preș. Wilson către ministrul României la Washington

Domnul meu! Stăpânirea Statelor Unite se găndește totdeauna la bunăstarea viitoare și la integritatea României ca a unui stat liber și neatârnat.

Înainte de a se ivi războiul între Statele Unite și Austro-Ungaria, Președintele Wilson a trimis regelui României o notă, în care l-a asigurat despre simpatiile și stima sa. Situația de atunci s'a schimbat; pentru aceea Președintele dorește să vă aduc la cunoștință următoarele:

Guvernul Statelor Unite încuviințează dorințele poporului român atât între hotarele regatului român, cât și în afară de hotarele sale. Guvernul american a fost martor al suferințelor și jertfelor mari românești aduse pentru libertate, pentru unitatea națională și pentru dorințele românești înăbușite de dușmanii noștri. Simpatizând ideea și dorința unității naționale a românilor de pretulinderea, Guvernul Statelor Unite nu va întârzia nimic, ca în timpul potrivit să mijlocească prin înrăurirea sa dobândirea drepturilor politice și teritoriale, ce se cuvine poporului român, și să i le asigure împotriva ori căruia atac din afară.

Primii, domnul meu expresiunea deosebitei mele stime.

Către popoarele lumii

Proclamația Marelui Sfat Național

Națiunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupească și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclăvie prin strălucita învingere a armelor cari s'au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aici a declarat voința sa de a se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și a libertății omenești.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adevărul și la această hotărâre a națiunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpână asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brutală a statului oprimator.

De veacuri clasa oprimătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națiunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867 scopul mărturisit al politicii de guvernament în statul ungar a fost desființarea noastră națională. Prin colonizări fără rost pe pământul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acelor Români, cari au fost nevoiți să aibă raporturi mai nemijlocite cu stăpânirea maghiară, prin invadarea pe teritoriul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedecarea poporului nostru de a-și mulțumi însuși trebuințele sale industriale, s'au maghiarizat orașele și s'a împesitrit etniceste teritoriul locuit de națiunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri, produsă prin opresiune și fărădelege, acum guvernul maghiar o invoacă de justificare a opunerii sale la hotărârea națiunii române de a-și întemeia pe pământul să strămoșesc statul său liber și independent. Starea produsă prin crima săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale acum se prezintă ca o justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forța, dar oricât de hotărâți suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua, când sărbătorim învingerea civilizației asupra barbariei, și așteptăm legiferarea internațională, care va înlocui forța brutală prin dreptate și va înlătura pretutindeni urmările stăpânirilor

neomenești, națiunea română se abține dela mijloacele barbare la regularea raporturilor dintre popoare, ci ia la protestează înaintea lumii întregi împotriva fărădelegei guvernului maghiar, care și acum încearcă a supune națiunea română dominațiunii străine și o împiedecă dela constituirea sa în stat liber și independent.

Națiunea română din Ungaria și Ardeal nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânitoare, națiunea română prin ființa sa însăși este întruparea democrației celei mai desăvârșite.

Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o o va înlocui pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflați pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirii omenești.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptățirii pretenziunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicărilor maghiare asupra teritoriului românesc, care dela descălicarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrășat cu sângele nostru și sub nici o condițiune nu mai voeste să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărâtă a-și înființa pe teritoriul locuit de dânsa statul său liber și independent.

Anunșând popoarele lumii această voință și hotărâre a sa, națiunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești declarând sărbătorește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărâtă a peri mai bine, decât a suferi mai departe sclăvia și atârănarea.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă, că în năzuința ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una voim a fi de aici înainte în veci.

Marele sfat al națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Secretar
Dr. Gh. Crișan

Președinte
Dr. Ștefan C. Pop

Convocarea Adunării dela 1 Decembrie 1918

Istoria ne cheamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizației omenești a scos și neamul nostru românesc din întunericul robiei la lumina cunoștinței de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, liberi și independenți. În numele dreptății eterne și-a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, principiu consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască însăși soarta sa de acum înainte. Toate neamurile din preajma noastră și-au determinat viitorul prin rezoluțiuni în conformitate cu sufletul lor național.

E rândul nostru acum. Națiunea română din Ungaria și Transilvania are să-și spună cuvântul său hotărâtor asupra sorții sale și acest cuvânt va fi respectat de lumea întreagă, el este chiar așteptat, pentru că la gurile Dunării și pe drumul larg, unde comunică pulsul vieții economice între Apus și Răsărit, să se poată înfăptui ordinea și neamurilor prejmuitoare să li se procure țigăna trebuitoare la munca binecuvântată spre desăvârșirea umană. În scopul acesta convocăm

Adunarea Națională

a națiunii române din Ungaria și Transilvania la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru pe ziua de Duminecă în 18 Noembrie v. (1 Decembrie st. n.) a. c. la orele 10 a. m.

(Continuare în pag. IV-a)

Aniversarea unui sfert de veac dela unire

Ședința istorică dela 1 Decembrie 1918

Fragment din vorbirea lui St. C. Pop

„Din rezerva, din neliniștea vrășmașilor noștri înțelegem, că se pregătesc vremuri epocale, vremuri mari. N'a trebuit mult, ca deodată, ca prin minune să se surpe acest ticălos târg de minciuni și numit: alianță a puterilor centrale (strigăte: Jos cu ei! S'au dus, bine că s'au dus!).

Acest putregai întemeiat pe minciună, pe tiranie și pe cele mai josnice interese personale, au trebuit să se prăbușească cu regii și împărații lor cu tot.

Domnilor! Comitetul partidului național român (aclamațiuni, să trăiască) la timpul potrivit, în parlament și-a spus cuvântul său (voci: Trăiască Vaida, aplause, strigăte, Vaida, Vaida, sus cu Vaida) prin rostul D-lui deputat Dr. Alexandru Vaida Voivod, a adus la cunoștința lumii întregi și mai ales vecinilor noștri, că noi de dreptul firesc al popoarelor de a-și determina singure soarta, vom să uzăm și declarăm că noi odată pentru totdeauna ne desfacem de naștinea ungarilor, (voci: Așa-i, așa trebuie).

Convocarea adunării dela 1 Dec. 1918

Continuare din pag. 3.

La adunare vor lua parte: 1. Episcopii români din Ungaria și Transilvania, 2. toți protopopii în funcțiune a celor două confesiuni românești, 3. câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitul, 4. câte 2 exmiși ai societăților culturale (Asociațiune, Fondului de Teatru Asociațiunea Arădană, etc.) 5. câte 2 exmiși din partea fiecărui reuniuni femeiești, 6. dela fiecare școală medie (gimnaziu, școală reală), apoi dela fiecare institut teologic, pedagogic și școală civilă câte un reprezentant al colegiului profesoral, 7. câte 2 delegați dela fiecare reuniune învățătoarească. 8. garda națională va fi reprezentată prin câte 1 ofițer și 1 soldat din fiecare secțiune comitantensă, 9. câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, 10. delegații partidului social-democrat român, ca reprezentanți ai muncitorimeii organizate, 11. tinerimea universitară prin câte 2 exmiși ai săi și în fine, 12. fiecare cerc electoral, în care locuiesc români, va trimite câte 5 reprezentați (delegați).

Am declarat, că nu mai cunoaștem parlamentul maghiar și guvernul maghiar în cauzele noastre, că vom singuri neinfluițați de nimeni a putea să ne holărăm și noi vom statori condițiile și raportările cum să ne așezăm între statele libere, ca stat liber și coordonat.

Acest început, domnilor, a fost în 19 Octombrie st. n. După aceasta evenimentele au urmat cu o iuțală sguduitoare. Tot ce doriām și așteptam noi era: Doamne, Doamne, dă să vină un glas lămurit și pentru neamul nostru.

Prea mult ne-am înșelat până acum. Nu credeam, nu vedeam situația curată.

Atunci, fraților, apare scrisoarea acea, care cred, că V-a făcut pe toți să tremurați de bucurie. Am plâns ca copiii și am întins jocuri de bucurie. Solia lui Wilson (voci: trăiască Wilson, trăiască Lansing), în care se spune că marele prezident cunoaște jertfele cele mari care le-a adus pentru civilizațiune și pentru omenire mica Românie (voci: trăiască România) îi recunoaște dreptul la o unitate națională (Trăiască România mare, aplause, aclamațiuni lungi, trăiască unitatea națională), ne-a asigurat America puternică, care nu are numai 16 milioane de locuitori, mai are și 10 milioane de puști la spatele sale cari credem, că sunt de ajuns pentruca acest drept al nostru nu numai să-l recunoască ci e în stare să-l și apere la nevoie.

Ce a urmat, Domnilor, este o desvoltare logică a împrejurărilor. Noi cari am fost puși de lumea noastră în fruntea afacerilor naționale, am aflat momentul psihologic de sosît, pentru a anunța dușmanilor noștri de secol, cumcă noi primim imperiul peste toate ținuturile locuite de Românii din Transilvania, Ungaria și Banat (trăiască).

Credem domnilor, că ce am făcut bine am făcut (voci: „trăiască“, „Nu se putea mai bine“).

Dușmanii noștri însă nu au voit să ne recunoască acest drept. (Voci: jos cu ei). Și când au văzut că Valahii aceștia oropsiți, că iobagii aceștia nu se în-suflețesc pentru treburile lor, ne-au ridicat acuză că înșelăm poporul (strigăte de protestare: Nu-i adevărat, minciuni!), că noi nu suntem dispuși să primim bună-tățile cele mari cari ni le ofer ei (voci: nu le primim!) fraților! Inire acestea noi neînfricoșaji, cu fruntea ridicată am mers cu un pas mai departe și am publicat manifestul marelui sfat național român. (voci: trăiască!)“

Din discursul lui

— VASILE GOLDIȘ —

„Veacuri de-arândul porul românesc, adevăratul și legitimul proprietar al pământului, ce fusese odată Dacia română, a fost socotit străin și sclav pe pământul său strămoșesc. Iar când după suferinți de secol, din depărtatul apus, dela dulcea soră lafnă, care poartă nește în fruntea ginților spre lumina desăvârșirii, a sosit și în munții noștri duhul libertății, egalității și frățietății, când credeam să înviem la libertate prin întocmirile create de lumea nouă, vechii noștri oprimalor s'au înfrățit cu împăratul, pe care ei îl detronaseră, cu împăratul pentru care noi vărsasem sângele nostru cu credință — și aceste două puteri ne-au robit din nou.

Umbră îndurerată a regelui munților, a scumpului nostru Iancu, rămâne pentru vecie clasică dovadă a legendariei ingratitudinii, habsburgice. Impotriva voințelor noastre au unit Ardealul nostru cu țara ungurească și printr'un constituționalism fals și mincinos ne-au luat libertatea culturii, ne-au desființat politicește, bisericile noastre le-au aservit tendinței lor de opresiune și ne-au făcut imposibil progresul economic, prin care am fi putut să ne apărăm împotriva năvălirii oardelor străine pe pământul părinților noștri.

Intr'aceasta priviam cu iubire duiosă la frații noștri dela răsărit cari începuse a se reculege din umbrile vremilor barbare. Resimțiră obârșia comună și la razele luminii primite dela Apus, conștiința națională săvârși la 1859 unirea principatelor române sub bunul și luminatul Cuza-Vodă, iar sângele vărsat din nou cu atâta vitejie împotriva păgânilor la 1877 scutură și cel de pe urmă zale ale lanțului care lega România de Constantinopol și la 10 Maiu 1881 Carol Hohenzollern așează pe capul său coroana de rege al României libere și independente.

Noi însă ne făceam datoria de cetățeni ai Ungariei și supuși ai dinastiei de Habsburg-Lotharingia. Am crezut că îndelungata noastră răbdare și credința noastră pentru patrie și tron, în cele din urmă totuși va muia inimile celor puternici și ni se va oferi chiar în interesul monarhiei puțința unei vieți naționale și condițiunile progresului cultural și economic. Așteptările

Continuare în pag. 5-a

FOISOARĂ

Intr'un Ajun

de PETREA DASCĂLUL

(Continuare din Nr. 31)

Traian: (Din mijlocul casei, privind roată peste lumea din jur). A fost un prăpăd în ziua aceea, că se cutremura pământul și văzduhul... Pe la cina cea bună încetase puțin focul. Răniții se trăgeau care cum puteau... Morții erau strânși în grabă... De unde mă găseam, priveam în Mare ca ntr'o oglindă... La câțiva pași de mine își aștepta ordinul, ca și noi un tun uriaș, cât un munte. (Oamenii se miră, clatină din cap, își șoptesc). De-odată, de lângă tun mă agrăiește cineva: Domn' sergent, Traian! Domn' sergent Traian!

Un fecior: Și cine era?

Saveta: Doar, nu Toader?

Traian: Ba chiar el... Abia l-am cunoscut. Și-a lăsat barbă... (Vesele arată). N'o să-l mai cunoașteți...

Saveta: (Oftând). Sărace, Toadere!

Traian: L'am căutat abia a doua zi. Căci veni ordinul de atac și nu mai avui timp, să mă gândesc la mine, de cum la altul... Așa-i războiul...

Alt fecior: Și ce-ați făcut, când v'ați întâlnit?

Traian: Ne-am sărutat ca frații... Am mâncat împreună, ce-am avut... Tutunul l-am împărțit frățeste și o noapte întreagă ne-am povestit unuia-altuia toate întâmplările vieții. Stând cu el de vorbă, am văzut cu închipuirea satul, pe mama, surorile, câmpul, oamenii și pe voi pe toți fraților. Ne-am legat cu jurământ, că de ne-om mai vedea satul să ne avem ca frații. (Oamenii oftează, se miră clatină din cap, alții ascultă cu gura căscată). Iar de-o fi să murim unul dintre noi, celalalt să caute mormântul și să ia un pumn de țărână de pe el, să-l ducă celor de-acasă. Dimineața ne-am despărțit, întăriți la suflet.

Saveta: (Plânge cu hohot). Toadere, Toadere! Unde ești acum, dragă? Și ce faci? Hai de vezi ce-i în casa ta!

Traian: Și mi-a zis, badea Toader- Traiane, de-o fi să mor. ajută-mi nevasta și copiii... N'am nici-o avere, n'am pe nimenea... Spune oamenilor din sat, că am luptat și am murit cu gândul la ei. Roagă pe părintele să-mi pomenească numele (oftări, plânsete, șoptiri), în biserică, să am ușurare pe cealaltă lume.

Saveta: Copiii mei, copii!... (Oftează).

Traian: Da' eu cred, că azi mâine pică acasă. (Spre Saveta). M'a rugat să vă dau un împrumut, pe care mi-l va plăti odată cu lucrul mâinilor. Aici îți dau cinci mii de lei... (li scoate din buzunar, îi întinde Savetei). Dacă mai ai lipsă, cere-mi și bucuros te ajut... Că prea bine ne-am legat unul de altul, într'o noapte, la Sevastopol. Când mă

voiu întoarce la front, dau eu pe la D-Ta, lele Saveto... Acum, noapte bună și Nașterea lui Hristos, s'o petreceți voiși...

Saveta: (Înseninată). Dumnezeu să v'ajute la toți. (Ceterașul cântă marșul, țurca își face ponturile, când se bate aspru în ușă). Intrați! Alți colindători...

SCENA XIII.

Cei de dinainte, Toader.

Toader: (Intră cu ranița în spate). Bună seara! Priemiți-mă a colinda? (Toți din casă amuțesc, ca la o vedenie neașteptată. Toader se uită pierdut jur împrejur. Cea dintâi își revine Saveta).

Saveta: (Sbierând). Toadere! Toadere! (I-se aruncă în gât. Plânge).

Iancu, Floarea, Maria: Tată! Tată! Tată! (Se strecoară printre lume. Se sărută lung).

Traian: (Ca trezit din somn). Nu v'am spus? (Spre Toader). Bade Toadere! (Lumea se mbulzește spre Toader. li întinde mâinile).

Toader: (Desprins din brațele soției). Domn' sergent, Traian, aici? În casa mea săraca? (Privind în jur). Și D.-Voastră?

Mai multe glasuri: Ți-am colindat, Toadere. Măne Crăciunul.

Toader: (Se mbrățișează cu Traian). Da! Măne Nașterea Domnului... Ți mulțumesc, Traiane. Asta tu ai făcut-o. (Spre toți). Vă mulțumesc! Vă mulțumesc! (Mângăindu-și copiii). Copilașii mei dragi! Copilașii mei!

Saveta: Toadere! Așa Grăciun mulțumit n'am avut.

Aniversarea unui sfert de veac dela unire

Din discursul lui Vasile Goldis

(Continuare din pag. 4-a)

noastre au fost zadarnice. Oprimarea se întelește. Oprimatorii mărturisesc acum pe față că scopul lor este un stat unitar național maghiar și că, prin urmare, noi naționalicește trebuie să ne desființăm. Au pornit opera de extirpare și războiul mondial, care acum s'a sfârșit, în gândul opresorilor noștri a avut chemarea să încoroneze opul. Sute de mii de Români și-au vărsat și acum sângele lor pentru patrie și tron, iară patria și tronul au fărâșat în urgia internării pe părinții și frații acestor luptători; patria și tronul au decretat moartea școlii românești, au trimis sbirii lor în adunările noastre bisericesti, au pregătit proiectele pentru nimicirea noastră politică, au aruncat în temniți zeci de mii de Români, ne-au sugrumat libertatea presei și a cuvântului, patria și tronul s'au conjurat împotriva noastră și ne pregăteau mormântul.

Dar zadarnică este truda omenească împotriva adevărului și a dreptății. Legea tainică a firii cu necesitate de fier îndrumă întâmplările omenești pe cărarea civilizației ce duce spre desăvârșire, omenimea instinctiv urmează acestei legi. Ea a ajuns la recunoașterea necesității de a sintetiza libertatea individuală și libertatea națională într'o unire superioară a societății omenești. Sinteza aceasta e condiționată însă de desăvârșirea celor două libertăți: individuală și națională. Dacă însă aproape în toate statele civilizate libertatea individuală este desăvârșită ori pe calea desăvârșirii, în unele din aceste state libertatea națională era încătușată. Războiul mondial s'a făcut pentru descătușarea acestei libertăți. Națiunile trebuie să fie libere, ca astfel între egale drepturi și condițiuni să poată încheia cea mare unire a popoarelor, care va fi chemată să reprezinte o concepțiune superioară pe scara civilizației și să sporească astfel fericirea omenească pe pământ.

Toate capetele luminate ale Apusului au mărturisit crezul lor: războiul acesta este războiul pentru libertate națiunilor nu de dragul acestor națiuni, ci pentru interesul lumii, pentru interesul omenimii, care nu mai în chipul acesta e capabilă a păși un pas înainte pe calea fericirii sale. Ideile acestea le-a copleșit istoria

Copiii au fost și ei, drăguții la colindat... Avem un car de lemne în tindă... Făină în sac... Pâine, carne, colăcei, și bani... Mi-a dat, Traian, împrumut. (Lumea ascultă, șoptește, se miră, face semne).

Traian: (Luând plosca de pe masă, tare). Și-o ploscă de vin pentru artileristul din marginea mării, dela Sevastopol: Ia-o, nene, Toadere. E a D.-Tale... (Toader o ia și ridicându-o în sus, tare).

Toader: Acum și dacă mor, mor liniștit. (li dau lacrimile). Știu, că sunt oameni buni în satul nostru...

Un glas: Și viteji ca Toader și Traian.

Traian: (Tare). Ba, să nu murim, bade Toadere. Că mai avem de lucru amândoi. pân' ce-om rotunzi cele hotare... Să ne întorcem victorioși acasă, și să petrecem Crăciunul cu toți frații împreună.

Toader: Așa să fie, frate Traiane! (Iși dau mâna).

Un glas: Și-acum lui badea Toader o colindă. (Toți din casă cântă o colindă. Când se isprăvește, muzica zice un marș, furca își face ponturile. Copilașii o admiră. Lumea iese câte unul, zicând: Noapte bună! Noapte bună! Nașterea lui Hristos să vă fie de folos! Sărbători fericite! (Din sat se aud crâmpete de colinde, lătrat de câini, pocnete de biciuri, clopoței etc.)

SFÂRȘIT

Pe-al nostru steag e scris unire,
Unire'n cuget și simțiri,
Și sub marea lui umbră
Vom înfrunta ori ce loviri.

și apostolul care le vestește este Wilson (trăiască Wilson, ovații entuziaste și îndelung repetate.

Pentru învingerea acestor idei au intrat în luptă puterile aliate ale Apusului. Românii de pretutindenea s'au aliat acestor puteri, noi cu sufletul, frații liberi cu armele. Românii și-au făcut și de data asta datoria lor de sentinelă a civilizației împotriva brutalității.

Națiunile trebuie liberate. Intre aceste națiuni se află și națiunea română din Ungaria, Banat și Transilvania. Dreptul națiunii române de a fi liberă îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar odată scăpați din robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: unirea ei cu Țara Românească. Bucărirea poporului românesc n'a fost urmarea vre-unei legi economice, în care terminologie se ascunde minciuna. Dimpotrivă, teritoriul dintre Nistru, Tisa și Dunăre constituie cea mai ideală unitate economică aproape autarhie. Bucărirea trupului românesc a fost act de barbarie.

Distrusă barbaria, unirea tuturor Românilor într'un singur stat este cea mai firească pretensiune a civilizației. (Strigăte entuziaste: așa-i). Teritoriile locuite de Români dela descălcarea lui Traian și până astăzi au fost teritorii românești. Nu există putere de a suci lo-

gica până acolo, ca invadările elementelor străine dirijate pe aceste teritorii în chip artificial și cu abuzul de putere al statului cu scopul desființării noastre naționale, să poată clătina dreptul nostru de proprietar asupra acestor teritorii (așa-i). Așa ceva ar fi sancționarea crimei și ar constitui o pălmuire a civilizației, care, principial nu admite substituția dreptului prin brutalitate. După drept și dreptate Românii din Ungaria și Transilvania dimpreună cu toate teritoriile locuite de dânșii trebuie să fie unite cu Regatul Român. (Indelungate strigăte și aclamații).

După cum însă cea dintâi reunire de o clipă a elementului românesc la marginile dela răsărit ale lumii civilizate s'a făcut prin sabia lui Mihai în numele unui principiu, superior celui ce năvălise asupra Europei și care acum în zilele acestea spre ușurarea tuturor inimilor cari bat pentru lumină și libertate, sucombă cu desăvârșire, tot așa această nouă unire de acum a tuturor Românilor, care de data asta va fi integrală și pentru eternitate, se face prin strălucita învingere a armelor purtate pentru civilizațiune, în numele unei concepții de viață superioară lumii ce se prăbușește.

Este principiul libertății adevărate a tuturor neamurilor și cel al egalității condițiilor de viață pentru fiecare individ al oricărei națiuni și este principiul întovărășirii tuturor națiunilor libere într'o comuniune internațională spre a împiedeca nedreptatea și a scuti pe cei mari și mici deopotrivă.

Din cuvântarea d-lui Iuliu Maniu ținută la 1 Decembrie 1918

„Dacă privim îndărăt la suferințele îndurate de neamul românesc, dacă ne aminim de sângele vărsat, nu știm cum să mulțumim lui Dumnezeu, că ne este dat, nouă, din generația de acum, să trăim aceste timpuri de înălțare. În aceste momente solemne, ne vom purta vrednici de timpurile pe cari le trăim.

Vrednicia națională se judecă după înțelepciunea cumințenia și înălțarea sufletească, cu cari se aduc hotărâri chemate să crotască soarta noastră.

Noi ne simțim ca orbul care de zeci de ani n'a văzut lumina zilei, când printr'o binefacere dumnezeiască i-se deschid ochii și vede lumina sfântă a soarelui. Noi suntem aci ochii poporului, cari văd azi lumina libertății neamurilor.

Înainte de a lua hotărâri, trebuie să ne închinăm înainte acelor, cari au ajutat ca lumina aceasta să străbalea norii. Aceștia sunt vitejii din glorioasa armată română (strigăte viforoase: Să trăiască!) conduși de marele lor căpitan Regele Ferdinand. (Furtunoase aclamațiuni. Toată adunarea națională se scoală în picioare și strigă: Trăiască Regele Ferdinand! Trăiască Regina Maria!)

Nu pot vorbi mai departe, până ce nu las să ne înclinăm capetele noastre înaintea celor morți și apoi înaintea celor vii, cari au luptat pentru înfăptuirea idealului unității românilor.

Istoria ne-a învățat că nu trebuie să așteptăm nimic dela împărății străine și dela fiii altor neamuri, ci dela propriile noastre puteri.

Adevărul ce ne călăuzește acum e că singura noastră forță care ne poate ține în viitor, e cea provenită pentru unirea tuturor românilor.

Ce ași putea adăuga încă, ca să întărim convingerea în voi, că unirea tuturor românilor este o necesitate de viață a românilor de pretutindeni?

Această unire noi avem dreptul s'o pretindem pe baza ființei noastre unitare naționale. Suntem toți de aceeași tradiție și cu aceleași aspirațiuni.

Ce ar mai putea să împiedece ca această unire ce există între noi, în sufletele noastre să se înfăptuiască în realitate, ca această națiune română să fie un singur trup și suflet?

Toată lumea a recunoscut acum că fiecare popor trebuie să se constituie într'un singur stat, căci numai așa poate contribui la înaintarea civilizației mondiale conform însușirilor sale proprii.

În deosebi noi, românii din Ardeal și Ungaria, suntem în drept să cerem această unire, fiindcă aci la noi e leagănul românismului.

Numai o crudă barbarie poate împiedica ca însuș vatra, leagănul, să fie despărțit, să rămână separat atunci când toate celelalte se unesc.

Și Ardealul trebuie să fie o parte întregitoare din corpul națiunii române. În afară de dorința noastră obștească de a ne apropia de sânul mamei noastre, toate argumentele științifice, sociologice întăresc justiția revendicării noastre, — a înfăptuii România Mare. (Aplauze vii).

Aclamațiile d-voastre cu cari ați întâmpinat proiectul de rezoluție, ce vi s'a citit înainte, arată dorința voastră vie, care e și dorința lumii culte, care stă alături de noi.

Nimic dar nu ne poate sta în cale să înfăptuim această dorință. Trebuie dar să cerem incorporarea fără întârziere și pe vecie a tuturor românilor (Aplauze).

Când voim să înfăptuim acest ideal al nostru, nu dăm numai de prieteni, — ci și de o tabără întreagă de potrivnici, care voește să împedecă cu toate mijloacele unirea.

Pentru înlăturarea oricărei îndoeli străinilor asupra ce voim să facem prin unirea noastră și libertatea noastră națională, — marele sfat național român declară că nu voește un imperiu de aspirare. Nu voim ca din asupriți ce am fost să devenim asupritori. Voim să asigurăm libertatea pentru toți și dezvoltarea pentru toate popoarele conlocuitoare.

Marele nostru sfat național ține să accentueze că urmează vechiul nostru proverb: Ce ție nu-ți place, altuia nu face. Noi voim pe acest pământ al României mari, să întronăm libertatea națională pentru toți. Voim ca fiecare națiune să se poată cultiva în limba ei, să se roage lui Dumnezeu în credința ei și să ceară dreptate în limba ei.

Noi care am vărsat lacrimi văzând limba noastră scoasă din școli, biserici, justiție, nu o vom lua altora.

Nu vom lua cu puterea dela alții, nu voim să trăim din sudoarea altora, pentru că noi putem trăi din vrednicia și puterea noastră, prin munca noastră. (Aplauze entuziaste). Numai printr'un regim democratic putem întări țara noastră românească, mai ales când trebuie să ținem seama de cerințele vieții moderne de stat. Numai având un regim de drepturi și libertăți înăuntrul țării, vom avea tărie să validăm cauza noastră în afară. Deplina libertate a tuturor straturilor sociale, — e o garanție pentru binele țării.

De acea marele sfat național român a pus în proiectul lui de rezoluție acel punct care vorbește de înfăptuirea regimului democratic.

(Continuare în pag. 6-a)

Aniversarea unui sfert de veac dela unire

Telegrama

din adunarea dela 1 Decembrie 1918
către Majestatea Sa Regele Ferdinand I.

Adunarea națională a Românilor din Ardeal, Banat și Țara Ungurească, ținută în Alba-Iulia, glorioasa cetate a lui Mihai Viteazul, a decretat într'un elan de entuziasm fără margini, cu unanimitate, unirea teritoriilor sale cu regatul României.

Vestindu-vă hotărârea aceasta care încoronează aspirațiile de veacuri ale neamului românesc, rugăm pe Majestatea Voastră, primiți omagiile ce venim a Vi le exprima cu profundă supunere. Trăiască M. S. Ferdinand, Regele României.

Trăiască M. S. Regina Maria!
Trăiască Augusta lor familie!
Trăiască România Mare!

Din cuvântarea d-lui Iuliu Maniu

(Urmare din Pag. V-a)

De aceea marele sfat național cere o reformă agrară radicală ca să se împartă pământ țăranilor, ca această clasă țărăneasă, izvorul nesecat al forțelor naționale, să fie puternică.

Un neajuns în structura naștunei noastre este că industria și comerțul nu ne sunt dezvoltate.

Trebue să căutăm să avem nu numai o independență națională, ci și o independență economică, să avem toate dia puterile și munca noastră.

Să dăm dar toate libertățile acelei clase care va contribui la dezvoltarea industriei și comerțului nostru. Suferințele îndurate de clasa meseriașilor și muncitorilor în apăsătorile lupte ce le-au dus — ne pun în poziție să știm ce măsuri trebuiesc luate de cu vreme, pentru înaintarea acestei clase de meseriași și muncitori.

Trebue să profităm de experiențele altora. Trebue să ne silim ca structura socială a neamului românesc să corespundă cerințelor moderne.

Trebue să fim apoi seamă de greutățile unei tranziții la unire. De aceea marele sfat național a hotărât ca până la întrunirea constituantei, să se dea țăranilor noastre o autonomie provizorie, ca această tranziție să se facă fără greutate.

Căci nu în 2—3 zile se poate face o perfectă unitate în organizația administrativă și judiciară.

Națiunea noastră nu poate lăsa apoi din vedere întocmirea generală viitoare a omenirii.

Trebue să ne spunem dar cuvântul și în această chestiune, cerând ca în legăturile mari internaționale să nu domnească rigiditatea unei suzeranități, ci să se aplice frățietatea universală, iar printr'un juriu internațional să se împiedece în viitor colisiunile cu arme.

Salutăm pe bucovinenii, frații cari au suferit vechele jug și s'au unit acum cu România.

Cu noi, românii, au suferit jugul neamuri întregi: cehii, slovacii, polonii, etc.

Trebue să constatăm că lupta lor fără preget pentru independența și desrobirea lor națională a fost o pildă luminoasă pentru noi. (Strigăte însuflețite: Trăiască cehii!)

Experiențele lor, faptele lor eroice au fost pentru noi momente de înălțare și întărire, ca să mergem și noi pe acea cărare pentru realizarea visului nostru. Trebue dar să ne aducem acum aminte de ei și să le trimitem un dulce salut, dorindu-le întreaga fericire. (Aplauze îndelung repetate). Avem să mai mulțumim armatelor glorioase ale antantei și diplomaților ei.

E o datorie a noastră să salutăm această alianță a națiunilor antantei. (Aclamări entuziaste).

Vă rugăm să primiți unanim proiectul nostru de rezoluție. Acest proiect arată cărarea pe care mergând înainte, ne vom putea atinge idealul și să punem temelie unei Românie mari și unite, care în veci are să fie, ca în ea să se înfăptuiască spiritul desăvârșitei democrații și dreptății sociale.

Noi suntem un popor de țărani. Tot ce vedem înaintea noastră, în haine negre și cu frunzi luminate, a ieșit din popor.

Nici unul nu poate zice că obârșia lui nu este dela plugul român, dela pământul românesc, de unde și scoate credința lui în viitor.

Telegrama de răspuns

a M. S. Regelui Ferdinand

Domnului Președinte al Adunării Naționale din Alba-Iulia.

„Vestea îmbucurătoare ce îmi aduceți despre mărețul act al unirii cu Regatul Român, săvârșit în vechea cetate a lui Mihai Viteazul, a umplut inima mea de nespuse bucurie și am primit-o cu o vie emoțiune.

Munca neobosită depusă în cursul vremurilor de bărbați patriotici, purtătorii credincioși ai idealului național, azi și-a găsit răsplata bine meritată. Din lacrimile celor cari au plâns și au suferit, cari au luptat fără preget, din sângele celor cari au muncit pentru

înfăptuirea lui, lăsând ca moștenire sfântă credința lor nestrămutată, a răsărit sămânța, a cărei roade azi le culegem ca un dar din cer.

Mulțumesc Atotputernicului, că mi-a îngăduit ca prin vitejia ostașilor mei, să pot contribui la această măreață faptă și că împreună cu poporul meu iubit să pot trăi aceste clipe înălțătoare.

Cum am fost părtașul suferințelor și durerilor voastre, așa iau din adâncul inimii parte la bucuria voastră, care este aceea a tuturor Românilor și unind glasul meu cu glasul vostru, zic plin de nădejde într'un viitor frumos: Trăiască România Mare, una și nedespartită.

FERDINAND, m. p.

Amintiri dela 1 Decembrie 1918

Și Ion a fost acolo...

Era săptămâna celei din urmă pătimiri. Mai lipseau doar câteva zile până la Marea Inviere a Neamului, până la ziua de 1 Decembrie 1918. Intreaga suflare românească a Ardealului, — dela copilul din școala primară până la bătrânul răzimat pe cârje, dela opincă până la vlădică, una erau, într'o gândire și o simțire.

Numai în casa lui Ion Cumpănaș și-a lui Solomon, cumnatul lui Ion, se strecuraseră hojește pe nesimțite, dihononia neînțelegerii între soți, cum se furișează bețugul în om, când nici nu se gândește la el.

— Tu muier, și eu mă duc... Pregătește straița de drum!... Mă!

Femeia, — iute din fire, ca o paprică, — nu i-a dat răgaz nici cât să poată spune vorba toată.

— Ba, zău, nu ti-i duce... Mai bine...

— „Zău, mă duc... Nu vreau să fiu codașul satului.

— Din partea mea, poți rămânea ce vrei... Da' de dus, — acum, odată, nu te duci...

N'o să fac cheltuială, tu, muier, tu... Că trenu-i pe gratis... Și de ale gurii, duc în straiță. Și...

— Nici un și... Nu te las și gata... Cum, iar vrei să-ți faci de furcă cu jandarmii?

Vorba nu te las, i-a răscolit lui Ion tot veninul.

— Mă duc... și-am isprăvit cu asta...

— Ba, nu te duci... și gata...

Cearța s'apropia de încăerare. Armele erau respirate pentru atac, când intră în casă, — fără bătut în ușă — Solomon, cumnatul lui Ion, deci fratele nevastă-sale.

— Mergem, cumnate?

— Mergem!... Răspunde Ion apăsător și hotărât.

— Scrie la gazetă, că nici o suflare de român, să nu lipsească de-acolo, zice Solomon, lăsându-se greu pe un scaun. Apoi într'un târziu, ca și când ar fi numai singur și-ar vorbi numai pentru el:

— Toaca lui, cap de muier.

Și-a oftat adânc, ca la supărare, ce sapă la inimă, Apoi a continuat vorba, neîndemnat de nime:

— Eu ziceam una, ea alta. Eu, două vorbe, ea zece. Și până nu i-am pus mâna în fuiorul capului, nu s'a dat bătută.

Că iar îți faci lucru cu solgăbirăul și cu jandarmii... Că iar te-or duce legat în lanțuri... Că vei înfunda iar temnița... Ca să nu mă duc...

— Auzi, acolo! Să nu mă duc... Acum, când are să s'aleagă că rămânem stăpâni ori slugi!?

Apoi către Ion:

— De ne-or întreba și pe noi despre una alta, ce să spunem, măi cumnate?

— Să spunem, ce știm și ce ne zace la inimă, de multă vreme... Că noi cu ei nu mai vrem să trăim, odată cu capu'... Ei cu treaba lor, noi cu a noastră... Să se ducă ei în țara lor... Noi rămânem cum am fost și unde suntem... Că noi aici ne-am pomenit...

— Și de ne-or iureba, că de ce și pentru ce?... Ce să zicem?

— O să spun, că la comisație, ai lor or luat pământul cel bun și nouă ne-au împărțit râpile și mo-cirlele...

— Eu am să răspund că pe mine m'au legat în lanțuri, ca pe un tâlhar de drumul mare, că de ce-am strigat, c'o murit dreptatea din țară...

— Da'oare, acolo, mai fi vor de-ai lor? N'or fi numai Românași de-ai noștri?

— Că bine zici, măi cumnate... N'or fi acolo nici honvezi și nici jandarmi de-ai lor...

Nevasta lui Ion, părea mai înblânzită, că ciulea urechea mai cu înțeles. Dar de traista lui Ion, tot nu s'a îngrijit. A trebuit s'o umplă Ion, c'o pită cât o rotilă și-o halcă de slănină afumală cât un cârpător. Și în ziua sorocită, au plecat cumnații la drum lung, la Bălgăradul lui Horea și-a lui Iancu, să sape vad adânc în istorie. Să strige și ei, că vreau ca toți frații să trăiască împreună.

Iar până acolo au avut timp de a se gândi la cele câte au fost și au trecut. Pecum și la ce va fi după asta.

În ziua adunării, cei doi cumnați au fost numai ochi și urechi. Și-au uitat de case, de muieri, ba chiar și de foame. Mai cu seamă, Ion, ar fi vrut să audă totul, să le vadă pe toate. De aceea toată ziua a fost cu gura în dreapta și în stânga: cine-i acela? care-i cel de lângă el? dela dreapta lui? Ce spune? Ce-a zis? Cum a spus?

Apoi către alți țărani: De unde sunteți? Ce port e acesta? Din ce parte vă trageți?

A treia zi dela plecare a nimerit și Ion acasă: mort de osteneală, de neodihnă și drum. După ce s'a odihnit una bună, s'a dat la vorbă însufleșită:

— Hei! Mărie! Mărie! Ce-am văzut și ce-am auzit, n'o să uit până m'or băga în pământ.

Muierii, i se mai ostoiră nervii, în cele două zile. L'a întrebat cu gura de jumătate:

— Ce-ai văzut, Ioane?

Am văzut românii, cât frunză și iarbă. Români peste români. Cât vedeai cu ochii numai de români dădeai. Numai cântec, vorbă și haină românească. Apoi steaguri românești câte nu le puteai număra. Pădure întregă. O mândreie ca'n povești. Apoi chiote de bucurie, că se sguduia Alba Iulia. Și-atâția vlădici și domni de români, n'am văzut de când mi-o deschis Dumnezeu ochii. Care de care mai viteaz... Care de care mai înțelept la vorbă. Se plimbeau printre noi, prin mulțimea de țărani ca ghinării printre cătane!

— Și ce-ai isprăvit, Ioane?

— Ce să isprăvim, femie?... Lucru mare... Acum nu mai suntem în Ardeal cu ungurii, ci în Țara Românească, cu românii.

Mândria de a fi luat parte la marea adunare dela 1 Dec. 1918, a purtat-o Ion toată viața. Unde și când venea vorba despre aceasta adunare istorică, nu se putea răbda să nu spună, ridicând capul sus:

— Știu, că și eu am fost acolo...

Iar Maria și mai mândră întărea spusele lui Ion:

— Da, da! Și Ion, a fost acolo!

PETREA DASCĂLUL

Intâmplări de peste săptămână

Comuna Rășinari

și ziua de 1 Decembrie 1918

Ziua de 2 Dec. 1918, a fost și rămâne cea mai măreață zi de praznic românesc. Au fost asemenea „zile mari” și în trecut dar nu de proporția și însemnătatea celei dela 1 Dec. 1918, în care s'a pecetluit la *Bălgărad* prin graiul a o sută de mii de români prezenți, dreptul la o viață națională a tuturor românilor în granițele firești ale pământului strămoșesc de totdeauna. Această măreață zi nu era posibilă, dacă nu-i premergea ziua de 3/15 Mai 1848 de pe „Câmpia Libertății” dela Blaj.

Comuna Rășinari, care are un bogat trecut în lupte și afirmări naționale, până a ajuns să fie declarată de „sat slobod” la anul 1786, nu putea fi absentă dela măreața zi a unirii tuturor românilor.

La adunarea dela Blaj, din 3-15 Mai 1848 pe lângă mult popor, au participat ca delegați oficiali: Preotul Sava Popovici Benjamin, Ioan Pinciu licențiat în drept, — apoi notar comunal în Rășinari și mai în urmă prim-președinte de tribunal în Dumbrăveni, — Ioan Broți, dir. școlar și săteanul Șercan Giurculeț. Cei doi dintâi au urmat împreună cu alții, pe Mitr. Șaguna la Viena spre a se prezenta împăratului „poftea rugămintele națiunii noastre”, Păr. Sava, scria comunității din Rășinari dela Viena: „A răsărit dar și omânilor soarele dreptății”...

La măreața adunare dela 1 Dec. 1918, comuna Rășinari, a fost reprezentată prin delegații: Pr. E. Cioran, Ș. Ilcușiu; Reuniunea Femeilor prin Aurelia Moga, — mama poetului — cu sora C. Mitrea. Reuniunea meseriașilor, prin sătenii: Ș. Cruciat, B. Lungu Eremia Dancășiu.

Ziua aceasta era o zi de bucurie, de nespusă durare după ce din 1916-1918, condamnările se făceau pentru Rășinarieni, cari au primit armatele române de desrobire. Anchetete se urmau zi de zi cu pedepse de 2—12 ani, de Curtea marțială și ele n'au încetat până la ziua măreață.

Plecasem cu o zi înainte, am ajuns de cu seară. Alba-Iulia era un adevărat furnicar. Abia am putut afla camera în care să poposească mama poetului Goga. Acolo am „priveghiat” într-o sală de cinematograful, unde cei mulți veniți la praznic, aci am priveghiat în tăcere, în bucurii firești. Mulțimea răsefrită în toate părțile orașului era liniștită și totuși nerăbdătoare până la ziua măreață.

Veniseră la Alba-Iulia și anumiți trimiși din Veneția Regat, între care și Eugen Goga, cu care mama mea se întâlnise de 4 ani. El era cu brațul drept în luptele dela Turtucaia, în acest timp d-na mea era internată la Rust și Șopron, împreună cu tatăl Eremia Dancășiu, ridicat din comună la 15 iunie 1916. Aci s'au revăzut. Luptătorul și poetul român era în Franța, pregătind ziua dela Alba-Iulia, factorii iubitori ai destinului român, căci se împlinise visul de care ne-au răposat și moșii și părinții...

A pătrunde în sala istorică unde s'a rostit sendivort față de asupritorii de veacuri, era o mare greutate chiar și pentru delegații oficiali. Toți cei 6 rășinarieni au străbătut și au fost prezenți dela de ședințe, unde Badea Gheorghe președintele comunei cu lacrimi în ochi rostea ca și odinioară Simeon: „Acum slobozește Doamne, pe robul tău în pace, căci văzură ochii mei mântuirea...”

E greu să exprim în cuvinte aceea ce simțeam în ziua românești înfrățite într'un singur gând și voință, să exprim nădejdea de mai bine cari au străbătut ca și în via în sângele tuturor celor prezenți la Alba-Iulia și în aceluiași timp n'au avut această fericire. În ziua se pierd cu trecerea anilor, rămâne însă în sufletul nostru împlinirea visului de veacuri decretat în sala de unirii, galeria de fruntași și luptători, apoi

In țară

Moartea mitropolitului Basarabiei. În săptămâna trecută s'a stins din viață la mânăstirea Antim mitropolitul Gurie al Basarabiei. Slujba înmormântării s'a făcut de către un sobor de episcopi și preoți. După prohod a vorbit în numele guvernului dl I. Petrovici, ministrul culturii naționale și al cultelor, arătând viața de român și meritele mitropolitului Gurie. Au mai vorbit apoi în numele clerului, episcopul Efrem Tighineanu și dl Șt. Ciobanu, în numele vechilor luptători pentru eliberarea Basarabiei.

Fapte din Ocna-Sibiului. Acum, când iarna bate la ușă, se mai găsesc încă suflete darnice cari se îngrijesc de cei săraci. Dl Ilie Hantaș, din Ocna-Sibiului a dăruit la 20 copilași săraci, căciulițe și haine de iarnă. Fapta bunului creștin este vrednică de toată lauda!

În săptămâna trecută, subcentrele P. P. și E. E. din Ocna-Sibiului au fost inspectate de organele de control și găsite în ordine.

Comitetul de patronaj din Ocna-Sibiului înțelege să fie la înălțimea chemării sale. În zilele de 24—31 Octombrie, s'a colectat de către membrii acestui comitet 3500 kg. fier vechiu, 38 kg. haine vechi și 17 kg. hârtie. Tot în luna trecută s'au împărțit de acest comitet, ajutoare celor refugiați și năcăjiți în sumă de 28.000 lei.

....

De peste hotare

La gurile Niprului germanii au scufundat mai multe vase sovietice care, eșind din Marea Neagră, voind să debarce trupe. Două vase au fost capturate cu soldați cu toți.

D. Churchill, primul Ministru al Angliei a spus într'o cuvântare ținută de curând că anul 1944 va cere dela anglo-americani jertfe mai mari și sângeroase, care le vor întrece pe toate cele până acum.

Cu cât s'au apropiat bolșevicii de țăările baltice: Estonia, Letonia, Finlanda, cu atât populația acestor țări și-a dat seama de soarta ce o așteaptă! În Estonia și Letonia s'au ținut mari adunări antibolșevice, cu zeci de mii de oameni. Aici se vor forma armate noi, naționale, care vor intra în luptă. S'a și hotărât mobilizarea mai multor contingente.

un imens tablou în care „preoți cu cruce în frunte” au stat și stau în fruntea poporului în această zi de biruință, ca și în zilele de desfășurare a luptelor și jertfe prin cari s'a plămădit ziua unirii și a făcut posibilă sosirea ei.

În luptele naționale și de afirmare ale Rășinarienilor din trecut, ei ne-au lăsat în chip de poruncă îndemnul dela 1735: Nu vă lăsați, căci până am putul nici noi nu ne-am lăsat...

Astăzi, continuăm aceeași luptă de afirmare a drepturilor noastre sfinte pentru pământul strămoșesc și să ne ajute bunul Dumnezeu, să ne mai putem întruni odată la Alba-Iulia în același gând și cu aceeași bucurie și biruință ca la 1 Dec. 1918, cât mai în grabă.

E. CIORAN

Pomenirea unor mari luptători ardeleni

Ziua de Duminică 21 Noembrie a. c., a fost consacrată de către Universitatea Daciei superioare, pomenirii celor cinci mari făuritori ai unui veac de istorie a culturii ardeleni: Papiu Ilarian, Gheorghe Barițiu, dr. Ioan Rațiu, Iosif Șterca Suluțiu și Baronul Urs de Margina, ale căror oseminte sunt în cimitirul Bisericii româno-unite a Sibiului.

Rolemnitatea a început la orele 9 a. m. prin oficierea Sfintei Liturghii în biserica protopopească din Sibiu, dejurimpjurul căreia se află mormintele marilor corifei ai neamului. Un sobor de preoți format din I. P. S. Sa Valeriu Traian Frențiu, episcopul Orășii și Administrator Apostolic al Mitropoliei Unite din Blaj; păr. vicar. Victor Macaveiu, canonic I. Moldovan, Ion Agârbiceanu și protopop Victor Aron a oficiat slujba religioasă, răspunsurile fiind date de corul studenților dela Academia Teologică din Blaj, sub conducerea păr. prof. Ioan Florea. Predica duminicală a rostit-o păr. prof. dr. Liviu Chinezu, rectorul Academiei Teologice din Blaj. În timpul oficierei Sfintei Liturghii, o delegație de studenți dela toate facultățile, cu steaguri în frunte au așezat o coroană de flori la bustul lui Gh. Barițiu, înălțat în Parcul „Asociațiunii”.

Asistența

La orele 11 asistența care se afla la slujba religioasă din biserica protopopească, în frunte cu același sobor de preoți se îndreaptă spre tribuna improvizată, unde se afla și micul, dar mult grăitorul cimitir, păstrător al sfintelor oseminte. În acest moment sosește I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului.

Este prezentă, printr'o numeroasă delegație armată, în frunte cu d-nii: general Leoveanu și Filip Agricola, col. Niculiu Gh., corpul profesoral universitar, decani și prodecanii tuturor facultăților, în frunte cu d-nii: Dr. Iuliu Hașteganu, rectorul universității și Dr. Ioan Lupăș prorector. Falanga de luptători ardeleni cari au continuat lupta pe linia marilor înaintași a căror pomenire se făcea, a fost reprezentată prin d-nii: Iuliu Maniu și Alexandru Vaida-Voevod, cari întâlnindu-se și la această simbolică festivitate națională și-au strâns călduros mâinile, reținând pentru câteva clipe atențiunea întregii asistențe. Ambii iau loc pe tribună, alături de vâldicii bisericilor surori și de reprezentanții armatei, ai universității și ai celorlalte instituțiuni. Asociațiunea „Astra”, este reprezentată printr'o numeroasă delegație, în frunte cu dl Dr. Iuliu Moldovanu și medic general Dr. Gh. Moga, Dr. Liviu Ionașiu, etc. Am mai semnalat apoi prezența d-lor gen. Dănilă Papp și Coriolan Tătaru, Dr. I. Cosma, notar public și președinte al asociației refugiaților ardeleni; Dr. Ionel Pop, fost ministru; protopop Ioan Isaicu; prof. Dr. Teodor Bodogae dela Academia Teologică Andreiană, și numeros public din toate păturile sociale.

Cuvântările

Cel dintâi a luat cuvântul I. P. S. Sa Valeriu Traian Frențiu, mitropolitul Blajului, care într'o documentată cuvântare a adus prinosul de închinare și de recunoștință pentru memoria pomeniților.

Viața de sbucium, de luptă, de jertfă și de faptă a celor cinci s'a arătat de către studenții: Luca Savu pentru Papiu Ilarian; Sabin Belu pentru Gh. Barițiu; I. Maior pentru Baron Urs de Margine; Petru Olariu pentru Dr. Ioan Rațiu și I. Marisescu pentru Iosif Șterca Suluțiu.

Seria cuvântărilor o încheie d. Dr. Iuliu Hașteganu, rectorul Universității.

Studenții depun apoi coroanele pe mormintele celor pomeniți în cadrul solemnității. Corul întonează cântarea d-rului Ioan Rațiu... Asistența păstrează câteva clipe de reculegere.

Mulțimea se reîntoarce la vetre, cu sufletul încărcat de bogate povești și de mare credință în nemurirea acestui neam.

INFORMAȚIUNI = ULTIMELE ȘTIRI =

Inchinăm acest număr măreței și neuitatei zile de 1 Decembrie 1918 — zi când în celătea Alba-Iuliei, întreagă suflarea românească, într'un singur glas, într'un singur gând și într'o singură simțire a hotărât unirea pe vecie a Ardealului cu Patria Mamă.

Fie ca pomenirea acelei memorabile zile — cea mai importantă din istoria Ardealului din ultimul veac — să ne întărească și mai mult conștiința și ideea de libertate, unire și nădejde în viitorul neamului.

Așteptați Calendarul Astei și al Foli Poporului

În câteva zile va fi pus în vânzare „Calendarul Astei și al Foli Poporului”. Deaceia încumștințăm pe abonații și prietenii noștri să nu se grăbească cu cumpărarea altor calendare. Noi le oferim, la un preț potrivit, un calendar cu un cuprins dintre cele mai felurite și cu nutremânt potrivit sufletului nostru românesc.

Invitare

Pentru parastasul comemorativ dela Alba-Iulia

Cu prilejul comemorării a 25 ani dela Unire, suntem invitați să ia parte la parastasul organizat de despărțământul nostru central județean, la Alba-Iulia la 1 Decembrie a. m.: 1. Toți domnii foști delegați ai Circumscripțiilor electorale la marea adunare dela 1 Decembrie 1918, care a votat Unirea; 2. Foștii membri ai Marelui Sfat Național; 3. Membrii Ordinului Ferdinand; 4. Delegați ai corpului voluntarilor din războiul trecut. Președ. „Astei” ss. Dr. IULIU MOLDOVAN

Abonaților cari și-au plătit abonamentul precum și aceluia care și-l vor plăti, până cel mai târziu la 15 Decembrie a. c., le facem cunoscut că vor primi IN CINSTEA prima serie de broșuri din Biblioteca Poporală a „Astei”, aceasta ca o răsplătire a stimului lor de punctualitate și de omenie.

PROGRESE RADIOFONICE 1943. Modele noi de aparate radio din 10 mărci mondiale, sosite recent, prezintă o performanță uimitoare atât în privința randamentului cât și în ce privește funcționarea lor pe unde scurte. „LARGIREA BENZILOR DE UNDE SCURTE” permit acum punerea și acordarea oricărui post de unde scurte cu aceiași ușurință ca pe unde lungi.

Demonstrațiuni în expoziția firmei radiolux-kunte, strada Regina Maria 49, la I. etaj unde puteți vedea 10 mărci mondiale cu peste 100 modele noi. Telefon 414.

Instiințăm pe cititori că piesa „Intr'un Ajun” este tipărită și se poate comanda dela autor: Sibiu — Biblioteca „Astei” și dela librăriile din Sibiu. Prețul este de 40 lei plus spezele postale.

SPECTACOLE

CORSO prezintă în premieră cel mai nou film al renumitului regisor WILLY FORST cu simpaticea vineză Marte Harel în

FEMEILE NU SUNT INGERI

cu Axel de Ambesser, Richard Romanowski. Jurnal nou și film cultural.

„**APOLO**” prezintă mare premieră cea mai măreață inscenare cinematografică, filmul românesc, realizat în străinătate „**CATUȘE ROȘII**” cu renumita artistă română Maria Cebotari alături de Carlo Ninchi, Rubi Dolma, G. Timică și Sibanul Mircea Axente. Jurnal nou!

Cuvântul Astei la 25 ani dela unire

(Urmare din pag. 1-a)

împotriva voinței noastre și fără să se țină seama de cele mai elementare drepturi ale popoarelor, legea Alba-Iuliei a fost sfărâmată și milioane de frați au ajuns să poarte iarăși jugul odios al streinului. Să strigăm în fața lumii că ceea ce s'a făcut la 1 Decembrie 1918 nu poate fi desfăcut decât prin silnicie și nici o conștiință de Român nu poate rămânea liniștită, nici o jertfă nu este de prisos pentru ca patrimoniul Alba-Iuliei să fie restaurat în întregime.

Pătrunsă de aceste porunci care ne vin de dincolo de morminte, conștientă de menirea ei la marea răscruce prin care trecem, și în convingerea că exprimă aspirațiunile cele mai sfinte ale întregului popor românesc din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, Asociațiunea „Astra” a luat deciziunea de a comemora un sfert de veac dela Unire prin:

Serbări comemorative în fiecare despărțământ central județean, de plasă și cerc cultural, cu concursul tuturor instituțiilor și asociațiilor culturale și patriotice.

Situația politică și militară de peste săptămână

Pe frontul din răsărit evenimentul cel mai de seamă al săptămânii a fost oprirea de către armata germană a mării ofensive bolșevice, la apus de Chiev, și reocuparea importantului raid de cale ferată Jitomir, de către trupele germane printr'un viguros contraatac, care a înconjurat orașul și l-a luat cu asalt. Rușii recunosc reluarea Jitomirului de germani. Dela Chiev spre vest rușii reușiseră să facă o pătrundere în formă de săgeată, cu blindate și alte armate motorizate până la Jitomir, dar de amândouă părțile acestei săgeți trupele germane și-au păstrat pozițiile. Așa că acum e în primejdie însăși armata rusă pătrunsă aici să fie înconjurată. Drumul principal dintre Chiev și Jitomir a și fost tăiat în mai multe locuri de armata generalului Mainstein. Încă nu se poate ști dacă contraatacul german a fost numai local, sau el se va estinde pe un front mai larg, pe care-l are gen. Mainstein.

Prin acest contraatac planurile bolșevice au fost zădărnice și înaintarea lor a fost oprită în acest sector.

În Italia armatele anglo-americane slau mai mult pe loc decât înaintează. S'a calculat că, una cu alta, de când au pus piciorul pe pământul Italiei, ele nu au înaintat mai mulți de 1 km. pe zi.

Judecarea celor cari au trădat pe di Mussolini se va face în curând. Cel puțin așa spun veștile cari vin din Italia, că în curând va începe procesul aceluia cari au trădat pe di Mussolini și au trecut de partea mareșalului Badoglio. Procesul se va judeca într'un oraș din Italia de Miazănoapte. Printre acuzați se află și contele Ciano, ginerele d-lui Mussolini. Cei vinovați vor fi pedepsiți cu moartea. În Italia, lumea este nerăbdătoare să afle cum s'au desfășurat lucrurile în 25 Iulie 1943 și cum s'a ajuns la schimbările de atunci.

Turburări în Palestina. Știrile mai noi spun că în Palestina au început iarăși turburările. În mai multe părți din țară poliția a descoperit depozite evreești de arme. Populația a încercat să împiedice poliția de a face cercetări. În cursul acestor turburări au fost rănite mai multe persoane.

Liniste în Liban În Liban s'a făcut liniste. Grevele și desordinele au încetat. Președintele statului și membrii guvernului libanez au fost eliberați. Știrea a produs bucurie în țară! Pe clădirile publice flutura iarăși steagul libanez.

Case și parcele

de vânzare și cumpărare prin biroul comercial

WALTER HAAS

Sibiu, Piața Fingerling Nr. 10 — Telefon: 533

Fabrica de căruțe IOAN M. LUNGU — RĂSINARI

angajează rotari, tâmplari, fierari, lăcătuși și strungari

Ces interesați să se prezinte în zilele de 27, 29 Noembrie și 4, 5, 6 Decembrie

Acordă scutiri de concentrare.

SIEMENS RADIO

Toate modelele

VÂNZAREA EXCLUSIVĂ

Hermann Schlosser

SIBIU, Str. Regele Mihai I. Nr. 13

ANUNȚ

CAUT

2 lucrători calfe români

FABRICA DE MĂTURI
OARGA AVRAM ALBA-IULIA

Magazinul de încălțăminte

NOU DESCHIS

„Gaston”
Nic. Cărpinișan

se află în curtea cofetăriei „CORSO”
SIBIU, Strada Regina Maria Nr. 35
Sprijiniți comerțul românesc!

Adesea căutați o carte bună!

Fiecare

Carte germană

bună, o găsiți la

Hermann Schlosser

Sibiu, str. Regele Mihai I. Nr. 13. — Telefon 61

Birou de tradus și copiat ac

Preia orice fel de lucrări executându-le prompt și conștiincios

ȘCOALĂ DE DACTILOGRAFIA

La sfârșitul cursului eliberez certificat

Sibiu, Strada Regina Maria Nr. 40

Tipografia „ASTRA” Sibiu CENZURA